

АБІТРАЦІЯ, ВЗАЄМОДІЯ З КОНФЛІКТНИМИ ОСОБИСТОСТЯМИ: ОСОБЛИВОСТІ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ

Під арбітрацією розуміють вирішення конфлікту за допомогою незалежної, нейтральної особи – арбітра (або групи арбітрів), який уповноважений винести обов'язкове для сторін рішення [1]. Як правило, сторони, що беруть участь у конфлікті, мають незначне відношення до вирішення конфлікту. Рішення приймається арбітром і передуює вивченню інциденту або навіть ланцюжка інцидентів. Учасники конфлікту можуть вплинути на процес вивчення на свою користь, вигідно для себе представивши картину інциденту, але за правилами судових розглядів вони зобов'язані правдиво сприяти процесу встановлення дійсних обставин.

Основні засади, що регламентують цей процес:

- довіра арбітру права застосування вирішальних процедур та приписування йому компетентності у застосуванні процесуальних форм (норм) під час вирішення конфлікту. Учасники заздалегідь довіряють авторитету та мудрості арбітра у прийнятті рішення, що вирішує їхню проблему, або арбітр об'єктивно володіє правами прийняття рішень по відношенню до конфліктної ситуації;

- центр прийняття рішень - арбітр. Робота арбітра полягає у зваженому оцінюванні (кваліфікації) випадку згідно з визначеними заздалегідь нормами та правилами. Однак він не обов'язково має розбиратися у процесах вирішення конфлікту з самими учасниками;

- компетентність арбітра в предметі конфлікту. Арбітр повинен розумітися у предметі конфлікту. Зазвичай, предметом конфлікту виступає право, а його процесуальною характеристикою - правова форма;

- компетентність арбітра у дізнанні та прийнятті рішень. Арбітр повинен розбиратися в процесі встановлення фактичних обставин, що призвели до суперечки та в нормах прийняття рішень [2].

Типовий сценарій арбітражу загалом виглядає так:

- 1) не зумівши вирішити у безпосередній взаємодії конфлікт сторони звертаються до арбітра зважаючи на те, що він має достатній досвід, ресурси як нормативних положень, регулюючих такого типу ситуації. Довіра до арбітра у конфліктному процесі - ключова характеристика.

- 2) бесіда арбітра з одним із учасників конфлікту з його ініціативи.

- 3) розмова із другим учасником конфлікту, якій може передувати збирання додаткової інформації.

- 4) аналіз конфліктної ситуації арбітром, спрямований встановлення істини і вироблення арбітражного рішення.

- 5) зустріч із обома учасниками конфлікту та доведення до них арбітражного рішення. Арбітрація може проходити не в такій розгорнутій формі. Для вирішення конфлікту буває достатньо, що арбітр приймає рішення лише з урахуванням спостереження конфлікту учасників, як у спорті [2].

Існують численні різновиди арбітражу:

- зобов'язуюча арбітрація - коли конфліктуючі сторони обирають нейтральну особу (осіб) для розгляду питання та винесення остаточного рішення, що має обов'язкову силу;

– обмежена арбітрація - в якому сторони обмежують свій ризик, встановлюючи певні межі до початку арбітраційного розгляду. Обмеження повідомляються арбітру, і якщо рішення арбітра виходить за зазначені межі, то взаємні претензії задовольняються відповідно до раніше досягнутих угод;

– арбітрація «остаточної пропозиції» - в якому кожна зі сторін має подати на розгляд свій варіант рішення з спірного питання, та арбітр має право вибрати будь-який з них без будь-яких змін;

– рекомендаційна арбітрація - коли рішення, винесене арбітром, має рекомендаційний характер (наприклад, звернення до експерта, який дає висновок щодо спірних питань);

– посередницька арбітрація - форма змішаного врегулювання конфлікту, коли сторони домовляються, що питання, які не вирішені шляхом посередництва, будуть вирішені за допомогою арбітрації [3].

Щодо доречності арбітражу, то до безумовних переваг такої моделі можна віднести її «стримуючий» конфлікти із застосуванням насильства або несправедливих способів вирішення характер. До мінусів такої моделі можна віднести її негнучкість. Вона залишає скривджених та тих, хто програв, бо процесу узгодження рішення з учасниками конфлікту не відбувається. Водночас, може знизитися кількість деструктивних конфліктів, зросте кількість незадоволених.

Література:

1. Гірник А. М. Основи конфліктології. — Вид. дім «Києво Могилянська академія», 2010. - 164-165 с.

2. Мудрик К. А. Юридичний конфлікт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28555/1/Maгiстерська%20робота%20Мудрик%20К.А.%20ПРМ-23.doc.pdf>

3. Пластовий шлях [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/25161/file.pdf>

Під керівництвом: доц. каф. ПММО, Н.П. Рубан